

ЕЛЕКТРОННИЙ БІЗНЕС, ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ, ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛЯ: СУТНІСТЬ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОНЯТЬ

© 2014 ЄВТУШЕНКО Д. Д.

УДК 658:004.738.5(477)

Євтушенко Д. Д. Електронний бізнес, електронна комерція, Інтернет-торгівля: сутність та взаємозв'язок понять

Стаття присвячена розробці теоретичної бази функціонування підприємств, що працюють у сфері інформаційних технологій. Метою статті є дослідження наукових понять «електронний бізнес», «електронна комерція», «Інтернет-торгівля» та розробка детального визначення цих економічних явищ. Аналізуючи закордонні та вітчизняні наукові праці, було розглянуто різноманітні наукові підходи щодо впливу інформаційних технологій на світову економіку, а також обґрунтовано актуальність визначення понять, що використовуються у цій сфері господарювання. Запропоновані розширені визначення понять «електронний бізнес», «електронна комерція», «Інтернет-торгівля», за якими електронний бізнес є найширшим поняттям і використовується стосовно всіх взаємовідносин підприємства зі своїми партнерами. Електронна комерція є складовою електронного бізнесу та включає в себе фінансові та торговельні операції, спрямовані на отримання прибутку за допомогою електронних комунікацій і цифрових технологій. Видом електронної комерції є Інтернет-торгівля, суттю якої є купівля-продаж товарів / послуг тільки за допомогою комп'ютерної мережі Інтернет. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є уточнення таких понять, як «електронний правочин», «інформаційна економіка» та їх логічне використання у практичній діяльності. Подальший розвиток наукових праць у цьому напрямку дозволить створити єдину теоретичну базу для функціонування підприємств електронної комерції.

Ключові слова: електронний бізнес, електронна комерція, Інтернет-торгівля, інформаційні технології.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 18.

Євтушенко Дар'я Дмитрівна – аспірантка, кафедра економіки підприємства, Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія» (вул. Лермонтовська, 27, Харків, 61000, Україна)

E-mail: darison.kh@gmail.com

УДК 658:004.738.5(477)

UDC 658:004.738.5(477)

Євтушенко Д. Д. Электронный бизнес, электронная коммерция,
Интернет-торговля: сущность и взаимосвязь понятий

Ievtushenko D. D. E-business, E-commerce, Internet Commerce:
the Nature and Interrelation of Concepts

Статья посвящена разработке теоретической базы функционирования предприятий, работающих в сфере информационных технологий. Целью статьи является исследование научных понятий «электронный бизнес», «электронная коммерция», «Интернет-торговля» и разработка детального определения этих экономических явлений. Анализируя зарубежные и отечественные научные работы, были рассмотрены различные научные подходы к влиянию информационных технологий на мировую экономику, а также обоснована актуальность определения понятий, используемых в этой сфере хозяйствования. Предложены расширенные определения понятий «электронный бизнес», «электронная коммерция», «Интернет-торговля», согласно которым электронный бизнес является самым широким понятием и используется относительно всех взаимоотношений предприятия со своими партнерами. Электронная коммерция является составляющей электронного бизнеса и включает в себя финансовые и торговые операции, направленные на получение прибыли при помощи электронных коммуникаций и цифровых технологий. Видом электронной коммерции является Интернет-торговля, сутью которой является купля-продажа товаров/услуг только с помощью компьютерной сети Интернет. Перспективами дальнейших исследований в данном направлении являются уточнение таких понятий, как «электронная сделка», «информационная экономика» и их логическое применение в практической деятельности. Дальнейшее развитие научных трудов в этом направлении позволит создать единую теоретическую базу для функционирования предприятий электронной коммерции.

The article is devoted to develop a theoretical framework for the functioning of enterprises working in the field of information technology. The aim of the article is to study the scientific concepts of "e-business", "e-commerce", "Internet commerce" and the development of a detailed definition of the economic phenomena. Analyzing foreign and domestic research works, we have discussed various scientific approaches to the impact of information technology on the global economy, as well as the urgency of the definitions used in the field of management. The expanded definitions for the "e-business", "e-commerce", "Internet commerce" were suggested, according to which e-business is the broad term and is used in all of the enterprise relationship with their partners. E-commerce is part of e-business, and includes financial and commercial operations aimed at making a profit by means of electronic communications and digital technology. A kind of e-commerce is an Internet commerce, the essence of which is the sale of goods/services only using a computer on the Internet. Prospects for further research in this direction are to clarify concepts such as "electronic transactions", "information economy" and their logical application in practice. Further development of scientific works in this direction will create a unified theoretical basis for the operation of e-commerce enterprises.

Key words: e-business, e-commerce, Internet commerce, information technology.

Pic.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 18.

Ключевые слова: электронный бизнес, электронная коммерция, Интернет-торговля, информационные технологии.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 18.

Євтушенко Дар'я Дмитрівна – аспірантка, кафедра економіки підприємства, Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія» (вул. Лермонтовська, 27, Харків, 61000, Україна)

E-mail: darison.kh@gmail.com

Ievtushenko Daria D. – Postgraduate Student, Department of Economics Business, Kharkiv University of Humanities (vul. Lermontovska, 27, Kharkiv, 61000, Ukraine)

E-mail: darison.kh@gmail.com

Н а сьогоднішній день економіка України переживає новий етап розвитку – вона стає все більш орієнтованою на інформаційно-комунікаційну сферу господарювання. В умовах глобалізації та постійного розвитку економічних процесів інформація набуває все більшої

цінності і це, насамперед, пов'язано зі стрімким розвитком інформаційних технологій. При цьому Інтернет змінив сам спосіб ведення бізнесу – тепер він є невід'ємною частиною здійснення комерційної діяльності.

Питання про вплив мережі Інтернет на інноваційний розвиток бізнес-процесів і на даний момент вважається відкритим. Так, наприклад, професор Гарвардського університету М. Портер у статті «Стратегія та Інтернет» розглядає Інтернет лише як набір інструментів, що йдуть як доповнення до традиційних засобів конкурентної боротьби. Портер дає таке своє бачення Інтернету та його ролі в бізнесі: «Ми повинні побачити Інтернет тим, що він є: технологія, що відкриває нові можливості – потужний набір інструментів» [1]. Гейтс Б. вважає Інтернет єдиним простором для обміну інформацією, співробітництва і торгівлі [4, с. 6].

Однак у науковій літературі також широко поширена теорія, згідно з якою Інтернет є «ною інфраструктурою економічної діяльності». Цієї точки зору дотримується один із провідних фахівців у галузі електронного підприємства Д. Тепскотт: «Інтернет – це набагато більше, ніж лише нова технічна розробка. Інтернет втілює в собі щось якісно нове – безпрецедентно потужний універсальний засіб масової комунікації» [2, с. 78].

Спостерігається два різні погляди на розвиток інформаційних технологій. Однак слід зазначити, що обидві ці теорії не заперечують того факту, що Інтернет є невід'ємною частиною ведення комерційної діяльності, здатної впливати на світову економіку. На сьогоднішній день засоби автоматизації бізнесу проникли у всі сфери економіки і породили нову галузь господарювання, яка отримала назву «електронний бізнес». Нові інформаційні технології завдяки автоматизації ручних операцій і використання нових форм комунікацій дозволили підприємству обробляти інформацію швидше. За думкою експертів, стрімке зростання використання Інтернету служить хорошою передумовою розвитку електронного бізнесу в Україні, який тільки недавно пережив етап зародження і перемістився на етап зростання [6]. Зараз перед нами стає питання про визначення понять, які застосовуються щодо підприємств, що працюють у сфері інформаційних послуг.

Діяльність підприємства у сфері електронного бізнесу регулюється такими законодавчими актами, як: Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [8], «Про електронний цифровий підпис» [10], «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [12], «Про телекомунікації» [13], «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки» [11].

Незважаючи на широке коло законодавчих актів, що регулюють діяльність підприємств ринку інформаційних послуг, на думку експертів, сьогоднішнє законодавство в цій сфері має розсіяний, фрагментарний, несистематичний характер [3]. Істотним проривом у питанні щодо врегулювання діяльності підприємств на ринку Інтернет-послуг є прийняття законопроекту № 2306а «Про електронну комерцію», який відправлений на доопрацювання відповідно до побажань учасників ринку електронної комерції. Однією з основних новацій законопроекту є визнання електронного правочину на законодавчому рівні. Незважаючи на те, що прийняття цього закону назрівало вже декілька років, він, на думку фахівців, має суттєві недоліки. Зокрема, він не вирішить досить багатьох проблем, пов'язаних з Інтернет-торгівлею, яка набирає обертів, але є лише різновидом електронної комерції. Зазначений проект дає лише визначення, але не регламентує її з урахуванням наявних особливостей та відмінностей [15].

Метою даної статті є визначення структури електронного бізнесу і розробка понятійного апарату цієї сфери економічної науки. При розгляді даної галузі господарювання будемо виходити з таких понять, як «електронний бізнес», «електронна комерція» та «Інтернет-торгівля».

Питання про співвідношення даних категорій ставилося багатьма авторами, серед яких Тардаскіна Т. М. [16], Пушкар О. І., Грабовський Є. М., Пономаренко Є. В. [14], Трубін О. І. [17], Юдін О. М., Макарова М. В., Лавренюк Р. М. [18].

Аналіз наукових підходів до визначення понять «електронний бізнес», «електронна комерція», «Інтернет-торгівля», наведений в табл. 1, показав, що єдиного визначення даних понять не існує. Насамперед, це пов'язано з тим, що представники різних наукових шкіл розглядають їх під різними кутами зору. Так, Тардаскіна Т. М. вважає, що різниця між цими трьома економічними явищами полягає в типі використання інформаційних технологій. Пушкар О. І., Грабовський Є. Н., Пономаренко Є. В. вважають, що головною метою електронного бізнесу є створення інтегрованого ланцюжка доданої вартості. Трубін О. І. розмежує вищевказані поняття за типом ділової активності. Юдін М. В., Макарова Р. М. і Маєвська А. А. головною ознакою електронного бізнесу вважають мету його використання, а саме: для перетворення внутрішніх і зовнішніх зв'язків підприємства. Поняття Інтернет-торгівлі вищевказані науковці не використовують, а головною ознакою електронної комерції вважають використання інформаційних технологій. Законопроект № 2306а не дає визначення поняттю «електронний бізнес», але дає чітке розуміння того, що Інтернет-торгівля є видом електронної комерції та обмежується реалізацією товарів і послуг, у той час, як електронна комерція включає в себе весь спектр дій підприємства, спрямований на отримання прибутку.

Завдяки аналізу наукових підходів до визначення розглянутих дефініцій, які наведені в табл. 1, можна зробити висновок, що єдиного визначення цих економічних явищ не існує. Ученими не був сформований єдиний погляд на ці явища, і різні наукові школи розглядають його під різними кутами бачення. Виходячи з нагальної потреби сучасної науки в єдиному розумінні сфери понять електронного бізнесу пропонується сформулювати єдиний понятійний апарат цієї сфери економіки. На рис. 1 надано схему співвідношення таких понять, як «електронний бізнес», «електронна комерція», «Інтернет-торгівля».

Як видно на рис. 1, найширшим терміном є електронний бізнес. Він охоплює не лише операції з купівлі-продажу, але й інші взаємодії з партнерами, постачальниками, клієнтами, такі як: електронний маркетинг, електронне навчання, електронні банки та ін.

На основі аналізу розглянутих категорій пропонується визначити *електронний бізнес* як вид підприємства, який здійснюється на основі інформаційних технологій для перетворення зв'язків підприємства з постачальниками, партнерами і клієнтами, з метою поліпшення загальної ефективності бізнесу та вдосконалення бізнес-процесів (виробництва, управління запасами, розробки продукту, управління ризиками, фінансів, управління знаннями та людськими ресурсами).

Електронну комерцію пропонується визначити як сукупність всіх операцій між підприємством і всіма контрагентами, здійснених за допомогою інформаційних технологій з метою автоматизації бізнес-процесів для оптимізації

Аналіз наукових підходів до визначення понять «електронний бізнес», «електронна комерція», «Інтернет торгівля»

№	Поняття «електронний бізнес»	Поняття «електронна комерція»	Поняття «Інтернет-торгівля»	Автор(-и), джерело
1	Електронний бізнес – це вид економічної діяльності компанії, що здійснюється через комп'ютерні мережі з метою отримання прибутку	Електронна комерція (e-commerce) – вид електронної комерційної діяльності з використанням інформаційних комунікаційних технологій	Інтернет-комерція – електронна комерція, обмежена використанням тільки комп'ютерної мережі Інтернет	Тардаскіна Т. М. [16, с. 24 – 25]
2	Електронний бізнес – це комерційна діяльність, впроваджена на основі інформаційних технологій з метою створення інтегрованого ланцюжка доданої вартості	Електронна комерція – це будь-які форми ділової угоди з використанням інформаційних мереж	Не дається визначення	Пушкар О. І., Грабовський Є. М., Пономаренко Є. В. [14, с. 27]
3	Електронний бізнес – це будь-яка ділова активність, що використовує можливості інформаційних мереж для перетворення внутрішніх і зовнішніх зв'язків компанії з метою створення прибутку	Електронна комерція – ділова активність з купівлі-продажу товарів і послуг, що передбачає взаємодію сторін на основі інформаційних мереж (без безпосереднього фізичного контакту)	Не дається визначення	Юдін О. М., Макарова М. В., Лавренюк Р. М. [19, с.12]
4	Не дається визначення	Електронна комерція – суспільні відносини, що виникають при укладанні та/або виконанні правочину з постачання електронних товарів та/або продажу/постачання товарів, виконання робіт, надання послуг/електронних послуг та/або здійснення інших дій, спрямованих на отримання прибутку з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, якщо в результаті вказаних дій у учасників таких відносин виникають зобов'язання майнового характеру	Електронна торгівля – це один з видів діяльності у сфері електронної комерції, який передбачає реалізацію товарів, робіт, послуг, спрямованих на отримання прибутку, шляхом укладення електронних правочинів із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем	Законопроект № 2306а [10]
5	Електронний бізнес визначається як будь-яка ділова активність, основана на можливостях глобальних інформаційних мереж для перетворення внутрішніх і зовнішніх зв'язків з метою створення прибутку	Електронна комерція – це суспільні відносини у сфері продажу товарів, надання послуг і виконання робіт із використанням засобів телекомунікації (електрозв'язку), зокрема Інтернету	Інтернет-торгівля – це форма ділової активності (бізнесу, підприємницької діяльності), змістом якої є будь-які операції, які здійснюються за цивільно-правовими договорами, що передбачають передачу прав власності на товари, надання послуг і проведення робіт шляхом комп'ютерного програмування повідомлень за допомогою електронних носіїв чи через мережу, подібну до Інтернету, із використанням можливостей інформаційно-телекомунікаційних технологій	Трубін О. І. [17, с. 39]

1	2	3	4	5
6	Електронний бізнес (Е-бізнес) – ділова активність, що використовує можливості глобальних інформаційних мереж для пелетворення внутрішніх і зовнішніх зв'язків компанії з метою створення прибутку	Електронна комерція – це використання електронних комунікацій та технологій обробки цифрової інформації для встановлення та змін відносин створення вартості між організаціями та між організаціями і індивідами	Не дається визначення	Маєвська А. А. [5, с. 27]
7	Електронний бізнес- це діяльність організації або індивіда, орієнтована на отримання прибутку, в якій основні бізнес-процеси, а також зовнішні та внутрішні зв'язки здійснюються і забезпечуються за допомогою електронних технологій	Електронна, або Інтернет-комерція являє собою діяльність організації або індивіда, переважно орієнтовану на отримання прибутку в результаті угод і транзакцій в Інтернеті	Не дається визначення	Мартовий А. В. [7]

витрат і збільшення економічної ефективності бізнесу. Електронна комерція охоплює відносини управління персоналом; оформлення, виконання та оплати замовлень; співпрацю з постачальниками, фінансовими установами, державними та місцевими органами влади.

Інтернет-торгівлю, у свою чергу, пропонуємо визначити як вид електронної комерції, що являє собою операції з купівлі/продажу товарів за допомогою мережі Інтернет.

Слід відзначити, що запропоновані визначення найбільш повно розкривають зміст даних економічних явищ, і вдосконалений автором понятійний апарат позитивно вплине на врегулювання діяльності підприємств, що працюють у сфері інформаційних технологій. Це сприятиме формуванню єдиного розуміння у сфері понять електронного бізнесу. Однак тенденції розвитку електронного бізнесу в Україні та світі потребують детального дослідження, тому будуть відображені у подальших роботах.

ВИСНОВКИ

Розвиток інформаційних технологій поклав основу для підприємництва у сфері Інтернет, що отримало назву «електронний бізнес». Узагальнюючи роботи науковців різноманітних наукових шкіл, автор запропонував удосконалення сутності понять за рахунок розкриття кола бізнес-процесів, що входять до сфери діяльності електронного бізнесу, електронної комерції та Інтернет-торгівлі. Також розроблено структуру електронного бізнесу, до якої входять декілька блоків, серед яких – електронна комерція, головною ознакою якої є використання інформаційних ресурсів для співробітництва з партнерами з приводу реалізації товарів/послуг. На відміну від електронної комерції Інтернет-торгівля використовує тільки мережу Інтернет і включає в себе тільки ті операції, що стосуються безпосередньо купівлі/продажу товарів. ■

ЛІТЕРАТУРА

- Porter M.** Strategy and the Internet / M. Porter [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hbswk.hbs.edu/item/2165.html>
- Tapscott D.** Digital Capital: Harnessing the Power of Business Webs, Harvard Business Press / D. Tapscott, D. Ticoll, A. Lowy. – Boston, Mass: Harvard Business School Press, 2000. – 272 p.
- Вадовский В.** Есть ли необходимость в Законе о электронной коммерции? / В. Вадовский [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://liga.ltd.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=150%3A-21-&catid=34%3A2014-05-27-17-46-19&Itemid=99&lang=ru
- Гейтс Б.** Бизнес со скоростью мысли / Б. Гейтс. – Москва: Эксмо, 2003. – 227 с.
- Електронна комерція і право / Укладач А. А. Маєвська. – Х., 2010. – 256 с.
- Клюк А.** Исследование рынка электронной коммерции в Украине / А. Клюк [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ain.ua/2013/04/11/120835>
- Мартовой А. В.** Сущность и основные характеристики электронного бизнеса, электронной коммерции, электронного и интернет-маркетинга / А. В. Мартовой [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/36241/37-Martovoy.pdf>
- Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 травня 2003 р. № 851// Урядовий кур'єр. – 2003. – № 119. – С. 1 – 6.
- Про електронну комерцію : проект Закону від 17.06.2013 р. № 2306а [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=47409
- Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22.12.2003 р. № 852-IV // Відомості ВР. – 2003. – № 36. – С. 1029 – 1035.
- Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки : Закон України від 9 січня 2007 р. № 537-V // Відомості ВР. 2007. – № 12. – С. 1002 – 1009.
- Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2346-III // Відомості ВР. – 2001. – № 29. – С. 1005 – 1012
- Про телекомунікації : Закон України від 18 листопада 2003 р. № 1280-IV // Відомості ВР. – 2004. – № 12. – С. 987 – 993.
- Пушкарь А. И.** Стратегическое управление развитием электронного бизнеса и информационных ресурсов предприятия (модели, стратегии, механизмы) : научное издание / А. И. Пушкарь, Е. Н. Грабовский, Е. В. Пономаренко. – Х. : Изд. ХНЭУ, 2005. – 480 с.
- Саченко С.** Легализация электронной коммерции: мнение бизнеса, оценка юристов / С. Саченко [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://jurliga.ligazakon.ua/news/2014/6/5/111996.htm>

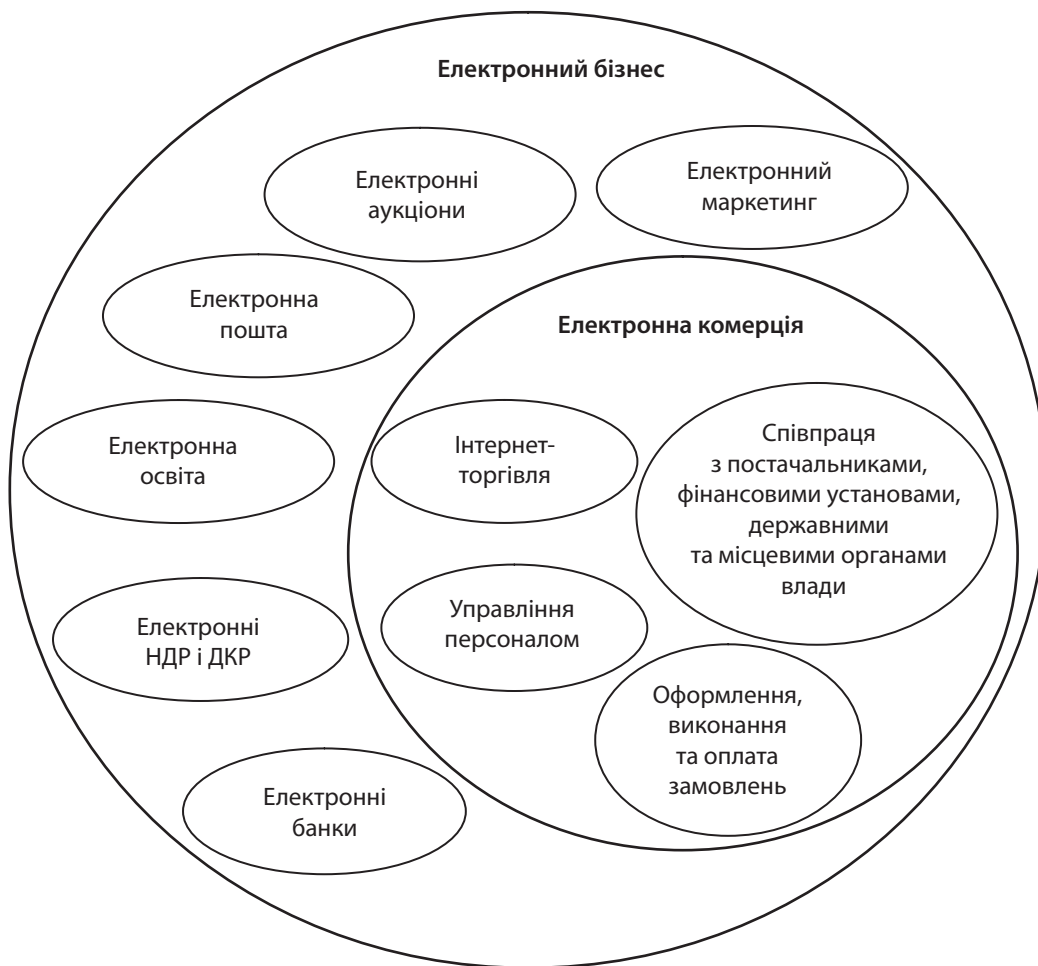

Рис. 1. Структура електронного бізнесу

16. Тардаскіна Т. М. Електронна комерція : навчальний посібник / Т. М. Тардаскіна, Є. М. Стрельчук, Ю. В. Терешко. – Одеса : ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2011. – 244 с.

17. Трубін І. О. Правові засади функціонування електронних грошей у сфері електронної комерції : монографія / І. О. Трубін. – К. : Алерта, 2013. – 136 с.

18. Юдін О. М. Системи електронної комерції: створення, просунення і розвиток : монографія / О. М. Юдін, М. В. Макарова, Р. М. Лавренюк. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 201 с.

Науковий керівник – Строкович Г. В., кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки підприємства ХГУ «НУА»

REFERENCES

Elektronna komertsiiia i pravo [E-commerce and law]. Kharkiv, 2010.

Geyts, V. *Biznes so skorosti mysli* [Business at the speed of thought]. Moscow: Eksmo, 2003.

Kliuk, A. "Issledovanie rynku elektronnoy komertsii v Ukraine" [Study of e-commerce market in Ukraine]. <http://ain.ua/2013/04/11/120835>

[Legal Act of Ukraine] (2003).

[Legal Act of Ukraine] (2013). http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=47409

[Legal Act of Ukraine] (2003).

[Legal Act of Ukraine] (2007).

[Legal Act of Ukraine] (2001).

[Legal Act of Ukraine] (2003).

Martovoy, A. V. "Sushchnost i osnovnye kharakteristiki elektronogo biznesa, elektronnoy komertsii, elektronogo i internet-marketinga" [The essence and the main characteristics of e-

business, e-commerce, electronic and internet marketing]. <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/36241/37-Martovoy.pdf>

Porter, M. "Strategyandthe Internet". <http://hbswk.hbs.edu/item/2165.html>

Pushkar, A. I., Grabovskiy, E. N., and Ponomarenko, E. V. *Strategicheskoe upravlenie razvitiem elektronnoy biznesa i informatsionnykh resursov predpriiatiia (modeli, strategii, mekhanizmy)* [Strategic management of development of e-business and enterprise resource information (models, strategies, mechanisms)]. Kharkiv: KhNEU, 2005.

Sachenko, S. "Legalizatsiia elektronnoy komertsii: mnenie biznesa, otsenka iuristov" [Legalization of e-commerce: business view, the assessment of lawyers]. <http://jurliga.ligazakon.ua/news/2014/6/5/111996.htm>

Tapscott, D., Ticoll, D., and Lowy, A. *Digital Capital: Harnessing the Power of Business Webs*, Harvard Business Press. Boston, Mass. : Harvard Business School Press, 2000.

Tardaskina, T. M., Strelchuk, Ye. M., and Tereshko, Yu. V. *Elektronna komertsiiia* [E-commerce]. Odessa: ONAZ, 2011.

Trubin, I. O. *Pravovi zasady funktsionuvannia elektronnykh hroshei u sferi elektronnoi komertsii* [Legal principles of operation of electronic money in e-commerce]. Kyiv: Alerta, 2013.

Vadovskiy, V. "Est li neobkhodimost v Zakone o elektronnoy komertsii?" [Is there a need in the Law on e-commerce?]. http://liga.ltd.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=150%3A-21-&catid=34%3A2014-05-27-17-46-19&Itemid=99&lang=ru

Yudin, O. M., Makarova, M. V., and Lavreniuk, R. M. *Sistemy elektronnoi komertsii: stvorennia, prosunennia i rozvytok* [Systems, e-commerce, creation, advancement and development]. Poltava: RVV PUET, 2011.